

Bøger.

Slægter. Iagttagelser fra en sindssygeanstalt, af dr. *Fr. Lange*, overlæge ved Middel-fart sindssygeanstalt. *Gyldendal*.

Der var en tid, da man tænkte sig livet som en afsluttet helhed, hvorfra der vel kunde udskilles undtagelser, men de skyldtes da enten det enkelte individs fejlgreb eller Guds indgriben med straf og nåde. Da kom udviklingsteorien med sin lære om individets afhængighed af sin arv og sine omgivelser og dets kamp for tilværelsen. Denne lære kastede et forstælsens lys over tilværelsens tilsyneladende meningsløshed. Den moderne videnskab søger sammenhæng og logik. De enkelte fænomener får først interesse, når de står i Forhold til andre fænomener. Denne tanke har ogsaa været ledende for dr. Lange.

Som forfatteren selv bemærker, kan det volde mennesket kval at tilegne sig nye tanker, at flytte sine telte fra det ene erkendelsesfelt ind i et andet, alt som livets udvikling kræver det og fører det med sig, og derfor vil det sikkert falde mangan en tungt at lade sine tanker løbe i traad med forfatterens. Thi den lære om livet, han søger at slå fast, rækker langt ud over tidligere slægters optimisme og bundet dybt i videnskabsmandens skeptisk søgende blik og han tankes logiske konsekvens. Hans mening er kort og godt, at livets udvikling umuliggør en tilstand, hvor sundhed og lykke kan eksistere for alle individer. En slægt kan nemlig ikke i generationer yde førsterangsarbejde, uden at der tæres paa slægtens sjælelige kraft og dette hjærneslid fører slægten til degeneration. Denne lære om „de store slægter“ er da bogens kærne. Forfatteren er i sin fremstilling den kritiske videnskabsmand; han har i en menneskealder samlet materiale og har grupperet og ordnet, indtil han nu kan få system i sine iagttagelser, og da ser han for sig sindssygdommene i fire klart afgrænsede grupper: sindssyge stammende fra ¹) sindssyge forudsætninger, ²) fra drikkældige forældre, ³) fra epileptiske forudsætninger. — Disse tre klasser karakteriseres som: „mørkets magter, om end i forskellig grad og afskygning, hvorfra der ikke hæver sig et eneste formildende og forsonende moment“.

Det er derimod tilfældet med den sidste gruppe; der findes ingen „mørkets magt“ derimod såre ofte en glans af det strålende lys, der vælder fra kunstens sfære. Individerne

her knyttes sammen ved et fælles fysisk kendetegn: den urinsure diatese, eller som forfatteren kalder det — den uratiske degeneration. Det er individer, der står som de sidste udløbere fra en stor slægt, hvis fond af åndelig kapital er opbrugt, og som nu stunder sin afslutning i møde.

Til gunst for denne systematisering og særlig for hævdelsen af den uratiske degenerations særstilling anfører forfatteren mange og vægtige grunde, og benytter en sådan rigdom af historiske og poetiske billeder, at man aner en literær dannelses, der rækker vidt ud over fagmandens specielle læsning.

Tråd i tråd med denne karakteristisk af degenerationen følger en vurdering af følelseslivet i forhold til vor tids grundfaktor: den logiske tænkning. Det er kunstneren, der sættes mod videnskabsmanden. Der er over den hele bog et præget af store tanker og åndfuldt vid, der sikkert ikke naes uden en indgående forbindelse mellem livets „primære og sekundære“ faktorer: logisk tænkning og kunst.

G. M.

* * *

Kulturelle og historiske Tidsbilleder. Barn- doms- og Ungdomserindringer af *Elfride Fibiger*. 298 Sider.

Mit Forhold til hende. Af *Søren Kierkegaards* efterladte Papirer. Ved *Henriette Lund*. 130 Sider.

Om de to Bøger, begge udkomne paa *Nordisk Forlag*, gælder, at Størrelsen staar i omvendt Forhold til Værdien. Lige saa langtrukken den ene, lige saa blottet for Interesse; ligesaa kort den anden, ligesaa indholdsrig og fængslende.

Hvad der kan have bevæget E. Fibiger til Offentliggørelse af disse trættende Memoirer, der mindst af alt leverer kulturelle og historiske Tidsbilleder, er ikke let at forstaa; vi gaar dem forbi i Tavshed.

„Mit Forhold til hende“ indeholder derimod — alle Mangler ved Udgivelsen upaa-talte — et væsentligt Bidrag til Forstaaelse af Kierkegaards halvvejs æventyrlige Livssaga. „Brevene til hende“ fastslaar — Erik Bøgske Skumlerier til Trods — at Kierkegaard virkelig har holdt varmt og oprigtigt af sin Regine, saa varmt, at han endog efter Bruddet har tænkt sig Muligheden af at forny Forbindelsen, jfr. Brevene til Boesen og Erklæringen i efterladte Papirer: havde jeg haft